

УДК 004.

DOI: 10.20998/2411-0558.2024.01.13

Д. І. УГРИН, д-р техн. наук, доц., ЧНУ ім. Ю. Федьковича,
Чернівці,

А. Д. КАЛАНЧА, асп., ЧНУ ім. Ю. Федьковича, Чернівці

ОГЛЯД ЗАДАЧІ І МОЖЛИВОСТЕЙ ПІДВИЩЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ

У даній статті детально проаналізовано актуальну проблему поширення дезінформації через різноманітні медіаресурси та їхній вплив на суспільство. Виокремлено основні аспекти споживання інформації українським суспільством, зокрема в Інтернеті, та визначено потенційну цільову аудиторію. На основі аналізу пропонується нова інтелектуальна система, що базується на технології обробки природної мови (Natural Language Processing), яка надає користувачам всебічний огляд діяльності кожного медіаресурсу. Детально розглянуто наявні аналоги з їхніми перевагами та обмеженнями, підкреслюючи вагомі переваги запропонованої інтелектуальної системи для підвищення інформаційної грамотності та протидії дезінформації. Іл.: 3. Бібліогр.: 9 назв.

Ключові слова: медіаресурс, дезінформація, обробка природної мови, інтелектуальна система, інформаційна грамотність.

Вступ. Інформація грає ключову роль для суспільства в сучасному світі. Швидкість розповсюдження інформації в Інтернеті вражає. Новини, фотографії, відео і текстовий контент можуть стати вірусними в декілька годин або навіть хвилин. Сприяє цьому здатність користувачів вподобати, коментувати і пересилати матеріали, що відразу ж піднімає їхню відвідуваність і популярність.

Завелика швидкість і ширина інформування в Інтернеті можуть впливати на людей, спонукаючи їх до швидких реакцій та необдуманих дій. У світі, де новини поширюються в режимі реального часу і можуть стати вірусними, важливо розвивати критичне мислення та обережність перед тим, як робити рішення або висловлювати думки.

Сьогодні, в епоху, коли свобода Інтернету, свобода слова та плюралізм є важливими цінностями для будь-якої демократичної держави, виникає нагальна задача захисту розумів громадян від деструктивної

інформації або інформації, яка спеціально запускається ворожою стороною з метою введення в оману.

Свобода доступу до інформації в Інтернеті є однією з каменів культури демократії, але разом з цим існують загрози, пов'язані з маніпуляцією та дезінформацією. Зокрема, іноземні спеціальні служби можуть намагатися використовувати Інтернет для поширення дезінформації та впливу на внутрішні справи інших держав. Це може включати фейкові новини, маніпуляції в соціальних мережах та інші форми деструктивної інформації.

Під час війни важливість збереження інформаційної гігієни стає критичною. Воєнний стрес може суттєво знизити здатність людей до об'єктивної оцінки інформації. Умови військових конфліктів, психологічний тиск та страх можуть призвести до того, що громадяни стають більш схильними приймати інформацію без перевірки.

Саме в цей час, коли війна генерує величезний об'єм новин та інформації, попит на актуальну інформацію зростає експоненційно. Люди прагнуть бути в курсі подій та останніх розвитків, особливо щодо їх власної безпеки та ситуації в країні.

Проте, поринувши в океан інформації, стає дуже важко відрізнити правду від брехні. Дезінформація, фейкові новини та маніпуляції стають більш поширеними під час воєнних конфліктів, і вони можуть завдати серйозної шкоди як психологічному, так і фізичному здоров'ю людей.

Збереження інформаційної гігієни включає в себе критичне мислення, перевірку джерел, підтвердження фактів і обережне відношення до інформації. Існують різні методи боротьби з дезінформацією, і кожен з них має свої переваги та недоліки:

1. Законодавчі заходи – один із способів реагування на дезінформацію. Вони можуть передбачати штрафи або судові санкції для тих, хто поширює фейкові новини або дезінформацію. Перевагою цього підходу є можливість покласти відповідальність на тих, хто відкрито порушує закон. Однак недоліком є потенційна загроза свободі слова та можливість використання законодавства як інструмента політичного переслідування журналістів чи громадян!

2. Журналістика відіграє важливу роль у виявленні та розкритті дезінформації. Журналісти розслідують події, перевіряють факти та надають об'єктивну інформацію. Перевагою цього методу є професіоналізм та незалежність журналістів. Проте, недоліком є той факт, що журналісти не завжди можуть швидко виявити та виправити дезінформацію, і широке поширення фейкових новин може завдати шкоди до того, як правда виявиться.

3. Фактчекінг – це спеціалізовані організації та платформи, які перевіряють достовірність інформації. Вони шукають докази та встановлюють правдивість того чи іншого твердження. Перевагою фактчекінгу є спеціалізація та експертиза в цій галузі. Недоліком є той факт, що не завжди можливо швидко реагувати на новини та інформацію.

Але, можливо, найкращим і найефективнішим захистом від впливу дезінформації є освіта та інформаційна грамотність громадян. Освіченість стосовно аналізу інформації та критичного мислення допомагають людям відрізнити правдиву інформацію від маніпулятивної та фейкової. Люди, які володіють навичками критичного аналізу та перевірки фактів, менше схильні до впливу дезінформації та фейкових новин.

Цей підхід не потребує централізованого захисту або законодавчих обмежень щодо свободи слова. Замість цього, він ставить акцент на розвиток освіти та інформаційної грамотності як інструменту самозахисту громадян. Освічені та інформаційно грамотні люди можуть самостійно визначати достовірність інформації, відшукувати надійні джерела та приймати обґрунтовані рішення на основі фактів. Таким чином, інформаційна грамотність стає справжнім щитом проти дезінформації.

Сучасна людина усвідомлює важливість того, щоб отримувати інформацію з декількох джерел одночасно і ретельно перевіряє подані факти, перш ніж робити об'єктивні висновки. Цей підхід дозволяє збалансувати інформацію та уникнути однобічного погляду на події чи питання.

Однак основною важливою задачею є правильний вибір джерел інформації. Дотримання засади перевірки джерел та звернення до різноманітних джерел може допомогти створити більш повну та об'єктивну картину світу та подій.

Мета статті. Мета даної статті полягає в аналізі актуальної проблеми використання сучасних інформаційних інструментів, зокрема впливу дезінформації та фейкових новин на суспільство. У статті розглядаються різні аспекти цієї проблеми та пропонуються методи її вирішення, зокрема підвищення інформаційної грамотності громадян та розвиток журналістської етики за допомогою інформаційних технологій. Ця стаття спрямована на підвищення обізнаності та свідомості щодо важливості інформаційної безпеки та об'єктивного сприйняття інформації.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом даного дослідження є процес інформування суспільства за допомогою Інтернету як найважливішого засобу масової комунікації. Предметом дослідження є вплив засобів масової інформації (ЗМІ), зокрема новинних порталів і соціальних медіа, на свідомість громадян, коли цей вплив мотивований власною вигодою чи інтересами ЗМІ. Дослідження спрямоване на вивчення механізмів поширення інформації в мережі і розкриття можливих маніпуляцій та впливу на публічну думку.

Аналіз роботи ворожої пропаганди. Пропаганда – це систематична спроба маніпулювати громадською думкою, переконаннями і поведінкою за допомогою різних методів. Серед таких методів – правило "40 на 60"[1] та Ad pauseam (багатократне повторення). Перше передбачає, що 60% інформації, яку представляють ЗМІ, відповідає інтересам супротивника, підсилюючи його довіру, тоді як решта 40% використовується для впровадження ефективної дезінформації завдяки вже наявній довірі.

Цей підхід може бути використаний для створення враження об'єктивності та незалежності ЗМІ, але при цьому може бути використаний для контролю чи маніпуляції інформацією в інтересах супротивника. Наприклад, українські медіа, які надавали інформацію у користь держави-агресора, могли використовувати цей підхід для здобуття довіри аудиторії, а потім використовувати цю довіру для дезінформації чи маніпуляції фактами.

Багатократне повторення [2] є поширеним інструментом ворожої пропаганди, оскільки воно може сприяти маніпуляції громадською думкою та формуванню певних стереотипів.

Прикладом може бути сучасна російська пропаганда, яка використовує багатократне повторення певних тверджень та наголошує їх важливість для досягнення своїх цілей.

Аналіз споживання інформації суспільством. Розповсюдження інформації в інтернеті здійснюється різними способами, включаючи:

1. Соціальні мережі: платформи, такі як Facebook, Twitter(X) і Instagram, є важливими каналами для поширення інформації. Вони дозволяють користувачам ділитися новинами, відео та іншим контентом.

2. Новинні сайти і блоги: інтернет-видання та блоги публікують новини та аналітику, які легко доступні для читачів у всьому світі.

3. Месенджери: додатки для обміну повідомленнями, такі як WhatsApp, Telegram і Viber, що дозволяють швидко поширювати інформацію серед контактів.

Дані, які отримані від Центру контент-аналізу на основі результатів опитування [3] за 2020 рік, наочно демонструють значний розвиток онлайн-медіа в Україні та їх великий вплив на споживачів інформації. Відзначається, що онлайн-медіа надзвичайно випереджають традиційні (старі) медіа за показниками охоплення аудиторії та популярності.

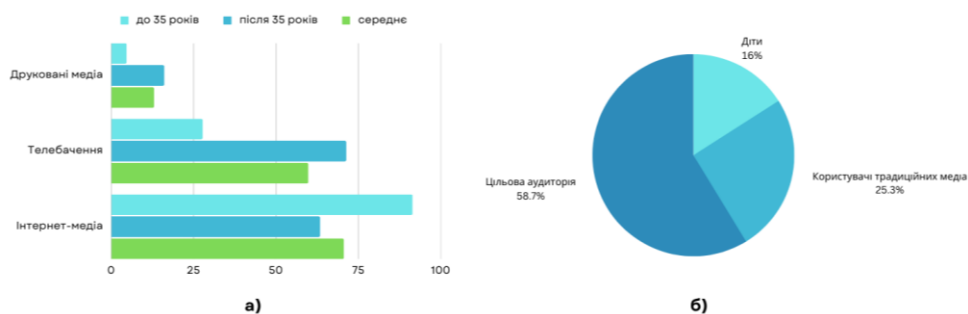

Рис 1. а) Діаграма розподілу користувачів за типом медіа та за вікову категорію, б) Діаграма поточної цільової аудиторії в межах громадян України

За цими даними, приблизно 71% українців віддають перевагу отриманню інформації через онлайн-медіа. Це свідчить про зростаючу важливість онлайн-джерел інформації у сучасному інформаційному ландшафті.

Згідно з даними опитування, молодше покоління (близько 91%) активніше використовує Інтернет для отримання новин, в порівнянні з лише 63% представників старшого віку (рис. 1, а). Ця різниця в споживанні інформації вказує на потенційний ріст популярності онлайн-медіа в майбутньому, коли молоде покоління стане головним споживачем інформації.

Дуже цікаво, що близько 66,5% читачів онлайн-новин не мають конкретного ресурсу, за яким вони стежать. Вони переважно споживають інформацію, яка періодично з'являється в соціальних мережах, у результатах пошуку Google, месенджерах тощо. Це може свідчити про те, що багато людей читають загальні джерела інформації, а не конкретні медіа-ресурси.

За даними Міжнародного валютного фонду [4], загальне населення України становить приблизно 33,2 мільйони осіб. Враховуючи, що приблизно 16,1% населення [5] складають діти, які, ймовірно, менше цікавляться новинами, ми віднімаємо їх кількість від загального. Також згідно до даних вище згаданого опитування, від проміжної кількості людей, що потенційно цікавляться новинами, віднімаємо ще 30% осіб, які використовують традиційні інформаційні ресурси такі як газети, телебачення, радіо. В результаті виходить приблизно 19,5 мільйонів людей (див. Рис.1.б), які в той чи іншій мірі використовують мережу Інтернет для отримання актуальної інформації.

Потенційний підхід до вирішення проблеми. Для ефективного вирішення описаної проблеми, пов'язаної з аналізом великого обсягу інформації та медіа-ресурсів, автоматизація стає надзвичайно важливою. Сучасний рівень інформаційних технологій пропонує широкий спектр інструментів, серед яких важливе місце займає штучний інтелект (ШІ). На відміну від людини, ШІ діє об'єктивно та послідовно, враховуючи лише об'єктивні факти та критерії, які були запрограмовані в нього розробниками. Він не має власного світогляду або особистих переконань і не приймає рішень на основі емоцій чи стереотипів.

ШІ, зокрема, може бути використаний для автоматизованого аналізу інформаційних джерел. Він може виявляти приховані закономірності в текстах, узагальнювати інформацію, встановлювати зв'язки між різними

джерелами інформації та проводити автоматичну обробку текстових даних. Особливо важливим є використання обробки природної мови (Natural Language Processing, NLP) [6] для аналізу текстового контенту (рис. 2).

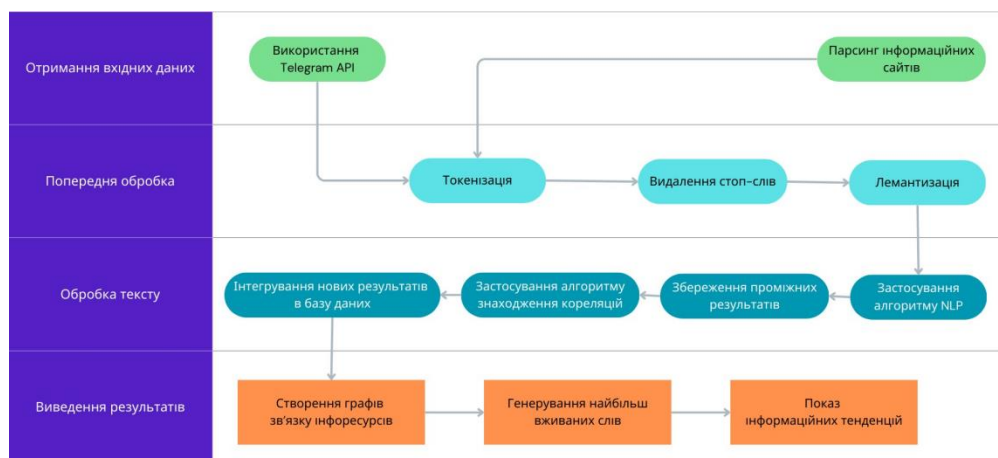

Рис 1. План організації роботи системи

Використання NLP дозволяє комп'ютерам розуміти, інтерпретувати та взаємодіяти з людською мовою. Це відкриває можливості для автоматизованого сортування та категоризації новин, виявлення тематичних зв'язків, аналізу настрою, виявлення фейкових новин та дезінформації, а також автоматизованого моніторингу медіа-платформ.

Для отримання вхідних даних з інформаційних джерел існують два основних варіанти: парсинг тексту з веб-сайтів і використання готових Application Programming Interface (API) [7].

Перший варіант, або парсинг, передбачає витягнення даних безпосередньо з веб-сторінок, шляхом аналізу HTML-коду та витягнення текстової інформації. Цей підхід може вимагати більш індивідуального підходу до кожного інформаційного ресурсу, оскільки кожен сайт може мати свою власну структуру та формат розміщення даних. Це може бути витратним з точки зору часу та ресурсів, але дозволяє отримати доступ до широкого спектру інформації.

Другий варіант, а саме використання API, полягає в тому, щоб використовувати спеціальні інтерфейси, створені розробниками веб-сайтів або месенджерів, для отримання даних з них. API надає чітко описані правила доступу до інформації та дозволяє отримувати необхідні дані швидко та ефективно. Цей спосіб може бути більш надійним і менше залежати від змін у структурі веб-сайту.

У майбутніх дослідженнях обидва ці підходи можуть бути використані для отримання і аналізу інформації, залежно від конкретних завдань та джерел даних.

Огляд аналогів. Серед існуючих ресурсів, що спеціалізуються на аналізі новин, значна частина призначена для американського та канадського ринків. Зокрема, "Ad Fontes Media"[8] та "AllSides"[9] є декількома з відомих платформ, які в деякій мірі вирішують поставлену проблему. Незважаючи на це, існують і інші аналогічні ресурси, хоча вони можуть мати меншу популярність і лише незначні відмінності від вище згаданих. Ці сайти виконують важливу роль у наданні об'єктивної інформації та аналізі новинних матеріалів для своїх читачів, допомагаючи їм формувати комплексне уявлення про події.

Ad Fontes Media – це організація, яка спеціалізується на аналізі медіаресурсів у США і відома своїм інноваційним підходом до оцінки новин. Одним із їхніх ключових інструментів є "Медіа-графік" (рис. 3), який відображає політичні вподобання медіаресурсів, а саме чи вони відзначаються лівими чи правими поглядами. Крім того, графік враховує спосіб, яким медіаресурс подає інформацію та її рівень надійності. Він аналізує, чи використовує медіаресурс оригінальні факти чи поширює сфабриковану інформацію. Важливо відзначити, що "Медіа-графік" створюється в ручному режимі командою журналістів, які аналізують різні медіаресурси. Оцінки та рейтинги, які в ньому представлені, можуть мати суб'єктивний характер, оскільки вони базуються на експертному аналізі. Отже, Ad Fontes Media не претендує на абсолютну достовірність та остаточність оцінок, але надає цінний інструмент для орієнтації в політичних та інформаційних поглядах різних медіаресурсів.

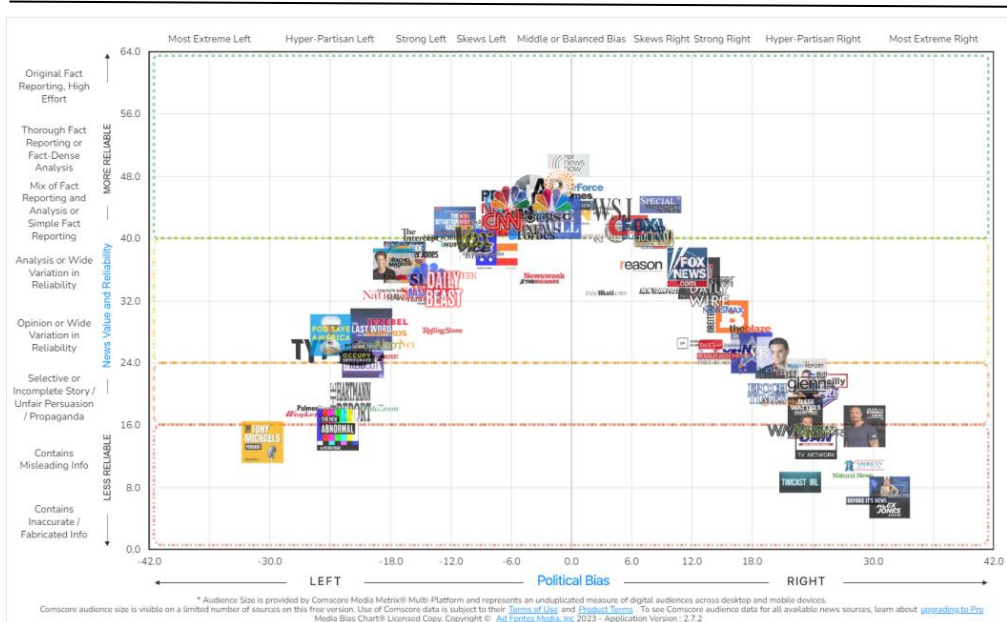

Рис 3. Медіа-графік американських ЗМІ створений організацією Ad Fontes Media - <https://adfontesmedia.com/interactive-media-bias-chart/>.

AllSides – це важливий ресурс для забезпечення об'єктивного та збалансованого інформаційного сприйняття. Використовуючи ресурс, користувачі мають можливість бачити новини з різних політичних ракурсів та формувати об'єктивне уявлення про актуальні події. AllSides агрегує інформацію з різних джерел і дозволяє користувачам оцінити політичну орієнтацію джерел. Це сприяє формуванню "графіка новин", який показує, як різні ЗМІ тлумачать події. Такий підхід сприяє об'єктивному розумінню інформації. Крім того, AllSides надає освітні матеріали та інструменти для підвищення інформаційної грамотності. Ресурс акцентує на важливості критичного мислення та розрізнення фактів від дезінформації.

Наявні організації, які аналізують медіаресурси, використовують ручний підхід, що обмежує їхню здатність аналізувати велику кількість джерел інформації. Через обмежений людський ресурс вони вибирають обраних медіаресурсів для аналізу, зазвичай ті, що є найпопулярнішими. Внаслідок цього обмеження можливостей аналізу, організації не можуть

охопити велику кількість медіаресурсів та не можуть виправдати очікування щодо масштабу та інтернаціоналізації.

Автоматизована система, яку ми розглянемо далі, надаватиме більше можливостей для аналізу медіаресурсів. Вона працюватиме в реальному часі, а не у ручному режимі, що робить її швидшою та більш ефективною. Основною перевагою автоматизованої системи є здатність охопити велику кількість медіаресурсів, що робить її відмінною для масштабування та інтернаціоналізації. Крім того, система не надаватиме маркування ЗМІ, а замість цього забезпечуватиме користувачам максимально детальну інформацію, дозволяючи їм самостійно формувати власну думку.

Очікуваний результат досліджень. Розробка інтелектуальної системи, здатної автоматизовано аналізувати інформаційні ресурси, є важливим кроком у вирішенні актуальних проблем сучасного інформаційного простору. Основні функції цієї системи включають:

1. Самостійний аналіз інформаційних ресурсів: інтелектуальна система повинна мати здатність сканувати та аналізувати велику кількість інформації з різних джерел, враховуючи певні параметри та критерії. Автоматизований аналіз дозволяє отримувати об'єктивні дані та виявляти важливі тенденції.

2. Виявлення інформаційних кампаній: система має бути здатною виявляти інформаційні кампанії, які можуть бути ініційовані певними ЗМІ або організаціями з певним наміром. Це допомагає виявляти можливу дезінформацію та маніпуляції в інформаційному просторі.

3. Створення персональних резюме для інформаційних ресурсів: система автоматично створює персональні резюме для кожного джерела інформації. Ці резюме містять ключові тези та позиції, які просуваються на даному ресурсі, інформацію про підтримку певних структур або персоналій, а також можливу сторону, яку вона займає у випадку глобального конфлікту.

4. Короткий огляд діяльності ресурсу для користувача: система надає користувачам лаконічний огляд діяльності кожного інформаційного ресурсу, який є для них невідомим або щодо якого існують певні підозри в об'єктивності. Цей огляд допомагає користувачам швидко оцінити надійність та актуальність інформації, яку вони споживають.

Дана система може бути корисною для будь-якої особи, яка має доступ до Інтернету та має мотивацію знаходити об'єктивні джерела інформації, а також уникати дезінформації та маніпуляцій. Користувачами системи можуть бути звичайні громадяни, активісти, журналісти, дослідники, та всі ті, хто цікавиться отриманням об'єктивної та достовірної інформації. Система надає можливість кожному індивідуально аналізувати різні джерела інформації та робити об'єктивні висновки на основі зібраного аналітичного контенту.

Висновки. Дослідження проводилося на основі ретельного аналізу важливості забезпечення безпеки інформаційного простору суспільства. Особлива увага була приділена цьому питанню під час стресових ситуацій, таких як воєнне положення. Наголошено, що забезпечення безпеки інформаційного простору є ключовим завданням для збереження стабільності суспільства та збереження правильного сприйняття інформації.

У рамках дослідження були проаналізовані існуючі методи боротьби з дезінформацією. Було виявлено, що ці методи мають свої обмеження, і не завжди є ефективними в умовах сучасного інформаційного простору.

Детально розглядалися методи пропаганди, використовувані в інтернет-ресурсах для дезінформації цільового суспільства. Серед них були розкриті методи "40 на 60", коли інформація, що має правдиве підґрунтя, змішується з дезінформацією, а також багатократне повторення інформації з метою закріплення її в уявленнях аудиторії.

Оцінювалася також приблизна кількість людей, які споживають інформацію з інтернет-ресурсів та аналізувалися тенденції цього феномену. З'ясовано, що все більше людей отримують інформацію через цей канал, що підкреслює актуальність проблеми дезінформації.

Були розглянуті закордонні аналоги з проблематики боротьби з дезінформацією, вказано на гостру проблему у відсутності автоматизації аналізу контенту та обмеженій ширині застосування аналізу в цьому контексті. Дослідницька робота також пропонує потенційний підхід до вирішення проблеми дезінформації в Інтернеті, зокрема на базі використання природної обробки мови. Цей підхід може включати в себе автоматизований аналіз контенту.

Дослідження визначило основні функціональні вимоги та очікуваний кінцевий результат розробки, включаючи створення програмних засобів для підвищення інформаційної грамотності та забезпечення безпеки інформаційного простору.

Список літератури:

1. Васильєва Н. В. Пропаганда як складова інформаційно-комунікативної політики і загроза національній безпеці / Н. В. Васильєва // Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування. – 2022. – №2. – С. 34–41. URL: <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2022.2.5>.
2. Наместнік В. Як російська пропаганда використовує тактику багаторазового повторення [Електронний ресурс] / Вікторія Наместнік // Детектор Медіа. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://disinfo.detector.media/post/yak-rosiiska-propahanda-vukorystovuie-taktyku-bahatorazovoho-povtorennia> – Дата доступу 16.10.2023.
3. Українці споживають онлайн-новини хаотично – опитування ЦКА [Електронний ресурс] // Центр контент аналізу – Режим доступу до ресурсу: <https://ukrcontent.com/reports/ukrainci-spozhiyut-onlajn-novini-haotichno-opituvannya-ska.html> – Дата доступу 16.10.2023.
4. Біженці повернуться не всі: МВФ дав прогноз чисельності населення України [Електронний ресурс] // finance.ua. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://news.finance.ua/ua/bizhenci-povernut-sya-ne-vsi-mvf-dav-prohnoz-chysel-nosti-naselennya-ukrainy> – Дата доступу 16.10.2023.
5. Населення України [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Населення_України.
6. Lutkevich B. Natural language processing (NLP) [Електронний ресурс] / Ben Lutkevich // TechTarget. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.techtarget.com/searchenterpriseai/definition/natural-language-processing-NLP> – Дата доступу 16.10.2023.
7. Telegram APIs [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://core.telegram.org/api> – Дата доступу 16.10.2023.
8. Interactive Media Bias Chart [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://adfontesmedia.com/interactive-media-bias-chart/> – Дата доступу 16.10.2023.
9. AllSides [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.allsides.com/> – Дата доступу 16.10.2023.

References

1. Vasylieva, N. V. (2022), “Propaganda as a component of information and communication policy and a threat to national security”, *Taurian Scientific Bulletin. Series: Public management and administration*. № 2, pp. 34–41. URL: <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2022.2.5>.

2. Namestnik, V. (2023), “How Russian propaganda uses the tactics of repeated repetition”, available at: <https://disinfo.detector.media/post/yak-rosiiska-propahanda-vykorystovuie-taktyku-bahatorazovoho-povtorennia> (accessed October 16, 2023).
3. Center for content analysis (2023), “Ukrainians consume online news chaotically - CCA survey”, available at: <https://ukrcontent.com/reports/ukrainci-spozhyvayut-onlajn-novini-haotichno-opitivannya-cka.html> (accessed October 16, 2023).
4. finance.ua (2023), “Not all refugees will return: the IMF gave a forecast of the population of Ukraine”, available at: <https://news.finance.ua/ua/bizhenci-povernut-sya-ne-vsi-mvf-dav-prohnoz-chysel-nosti-naseleennya-ukrainy> (accessed October 16, 2023).
5. Wikipedia (2023), “Population of Ukraine”, available at: https://uk.wikipedia.org/wiki/Населення_України (accessed October 16, 2023).
6. TechTarget, Lutkevich, B. (2023), “Natural language processing (NLP)”, available at: <https://www.techtarget.com/searchenterpriseai/definition/natural-language-processing-NLP> (accessed October 16, 2023).
7. “Telegram APIs”, available at: <https://core.telegram.org/api> (accessed October 16, 2023).
8. “Interactive Media Bias Chart”, available at: <https://adfontesmedia.com/interactive-media-bias-chart/> (accessed October 16, 2023).
9. “AllSides”, available at: <https://www.allsides.com/> (accessed October 16, 2023).

Статтю представив д.т.н., проф. Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" О.А. Серков.

Надійшла (received) 01.03.2024

Dmytro Uhryn, Associate Professor, Dr.Sci.Tech
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
2 Kotsyubinsky Street, Chernivtsi, Ukraine, 58012,
Tel: +38 (050) 989-15-46 , e-mail: d.ugryn@chnu.edu.ua
ORCID iD: 0000-0003-4858-4511

Kalancha Artem, PhD student
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
2 Kotsyubinsky Street, Chernivtsi, Ukraine, 58012
Tel: +38 (067) 965-97-89, e-mail: kalancha.artem@chnu.edu.ua
ORCID ID: 0009-0004-1451-7470
УДК 004

УДК 004.

Огляд задачі і можливостей підвищення інформаційної грамотності / Угрин Д.І., Каланча А.Д. // Вісник НТУ "ХПІ". Серія: Інформатика та моделювання. – Харків: НТУ "ХПІ". – 2024. – № 1 – 2 (11 – 12). – С. 163 – 176.

У даній статті детально проаналізовано актуальну проблему поширення дезінформації через різноманітні медіаресурси та їхній вплив на суспільство. Виокремлено основні аспекти споживання інформації українським суспільством, зокрема в Інтернеті, та визначено потенційну цільову аудиторію. На основі аналізу пропонується нова інтелектуальна система, що базується на технології обробки природної мови (Natural Language Processing), яка надає користувачам всебічний огляд діяльності кожного медіаресурсу. Детально розглянуто наявні аналоги з їхніми перевагами та обмеженнями, підкреслюючи вагомні переваги запропонованої інтелектуальної системи для підвищення інформаційної грамотності та протидії дезінформації. Іл.: 3. Бібліогр.: 9 назв.

Ключові слова: медіаресурс, пропаганда, текстовий аналіз, інтелектуальна система, парсинг.

UDC 004

Overview of the problem and possibilities of improving information literacy / D.I. Uhryn, A.D. Kalancha // Herald of the National Technical University "KhPI". Series of "Informatics and Modeling". – Kharkov: NTU "KhPI". – 2024. – № 1 – 2 (11 – 12). – С. 163 – 176.

This article analyzes in detail the actual problem of the spread of disinformation through various media resources and their impact on society. The main aspects of information consumption by Ukrainian society, in particular on the Internet, are highlighted, and the potential target audience is determined. Based on the analysis, a new intelligent system based on Natural Language Processing technology is proposed, which provides users with a comprehensive overview of the activity of each media resource. Available analogues with their advantages and limitations are examined in detail, emphasizing the significant advantages of the proposed intelligent system for increasing information literacy and countering disinformation. Figs.: 3. Refs.: 9 titles

Keywords: media resource, propaganda, text analysis, intelligent system, parsing.